het. Genom dagliga anteckningar förde Nygren en fullständig krönika för hela orten sedan många tiotal år tillbaka, men synas dessa anteckningar efter Nygrens död blifvit spridda åt olika håll. Oaktadt ålder och aftagande krafter afvisade han fattigunderstöd och försöjde sig äfven själf till sin nyligen inträffade död.

Statspension åt svenska folket.

En massmotion vid årets riksdag.

Det är nu 21 år sedan hr Adolf Hedin i riksdagens andra kammare väckte sin stora motion om ålderdomsförsäkring för arbetsklassen, hvilken motion också föranledde skrifvelse till k. m:t med begäran om utredning af frågan.

I Sverge ansågs då allmänt att denna folkpensioneringstanke var splitterny. Hr Hedin anförde emellertid i motiveringen till sitt förslag ett uttalande för denna idé, som gjordes redan 1849 af regeringsrådet i Düsseldorf, Quentin, hvilken äfven var ordförande i en förening "till främjande af arbetsamhet, sparsamhet, välstånd och sedlighet". Quentin yttrade nämligen, "att den säkraste garanti för ett reformatoriskt, icke revolutionärt framåtskridande skulle vinnas, därest man kunde göra det stora flertalet af arbetarebefolkningen solidariskt i upprätthållandet af den bestående statsorganismen genom att åt detta flertal bereda tryggade anspråk på en ålderdomspension". Staten skulle, ansåg Quentin, öfvertaga sparkassorna och garantera pension åt arbetsklassen samt icke sky några kostnader.

Hr Hedins förslag väckte stort uppseende och tanken om folkpensionering trängde sig fram till olika folklager. Sedan k. m:t tillsatt den mycket klandrade och mycket berömda arbetareförsäkringskommittén, började man diskutera frågan litet hvarstädes ute i landet och i riksdagen kom den fram år efter år i form af motioner, hvilka samtliga afslagits. Samma öde ha, som bekant, drabbat de förslag om arbetareförsäkring, som afgifvits af k. m:t.

År efter år har riksdagen emellertid afsatt 1,400,000 kr. till en fond för invaliditets- och ålderdomsförsäkring, men sedan fonden nu uppgått till en 17,000,000, tyckte några gubbar i första kammaren att den vore tillräckligt stor, och finansministern har också haft samma åsikt. Han har nämligen föreslagit att anslaget skulle minskas för 1906 till 800,000 kr. Sedan riksdagen 1889 afslog k. m:ts förslag till pensioneringslag har detta spörsmål faktiskt legat nere, men genom denna finansministerns åtgärd har detsamma ånyo blifvit auktuellt, och i år ha icke mindre än 4 motioner rörande denna betydelsefulla sak blifvit framburna i andra kammaren, däraf icke mindre än tre sista motionsdagen, nämligen i lördags. En af dessa är af synnerligt intresse och har också, enligt hvad redan försports, stora utsikter att vinna betydlig anslutning. Motionen framlämnades af västmanlänningen Johan Forssell och är utom af honom undertecknad af icke mindre än 19 kammarkamrater. Dessutom ha 13 instämt i motionens syfte.

I motionen föreslås ingenting mer och ingenting mindre än utredning rörande ålderdomspensionering af rikets alla invånare, som uppnått en viss ålder.

Sedan en historik öfver pensioneringsfrågans utveckling i vårt land gifvits och däri erinrats om skåningen Petter Perssons motion i samma syfte 1886 med anledning af förslaget om spannmålstull, häfda motionärerna med kraft att det icke här kan bli tal om utopi.

Vi referera här motionens hufvudsakliga innehåll.

Målet för en ålderdomsförsäkringslag bör naturligtvis vara att lämna hvarje medborgare, som uppnått en viss ålder, så stor pension, att han för sitt nödtorftiga uppehälle slipper anlita den allmänna fattigvården. För nåendet af detta mål hafva olika vägar föreslagits. De kunna sammanfattas i följande 4 hufvudprinciper:

1:o) frivillig försäkring mot erläggande af vissa stadgade inbetalningar;

2:o) obligatorisk försäkring för en viss del af befolkningen mot erläggande af stadgade inbetalningar (tyska lagen och svenska arbetareförsäkringskommitténs förslag);

3:o) ålderdomspension vid en viss ålder åt obemedlade *utan* föregående inbetalningar (danska lagen) och

4:o) ålderdomspension åt *alla* statsmedborgare vid en viss ålder utan föregående inbetalningar.

Beträffande det första sättet, så är det af erfarenheten styrkt, att ålderdomsförsäkring på frivillighetens väg icke alls leder till målet. Detta är helt naturligt. En stor del af befolkningen och isynnerhet kroppsarbetarne uppnå ej någon högre ålder. Det är helt enkelt för mycket begärdt att då fordra, att dessa skola i sin ungdoms och krafts dagar sörja för en oviss framtid, för en ålderdom, som en stor del aldrig uppnår.

Att såsom i Tyskland ålägga vissa klasser att försäkra sig och utesluta andra, träffar endast till en del målet, men är i flera hänseenden mycket betungande både för de försäkringsskyldige och för staten, som måste aflöna en hel tjänstemannakår för att hålla reda på uppbörden och förvaltningen af de insamlade medlen.

Går man tillväga enligt den danska lagen så att en gräns, ett fattigstreck, uppdrages för att skilja verkligt behöfvande ("værdigt trængende") från bemedlade, så är att befara, dels att orättvisa uppstår vid detta strecks uppdragande, dels ock att härigenom eggelsen till självhjälp slappas.

Den i fjärde punkten angifna planen är på samma gång den mest omfattande och den enklaste att utföra. Det är ett förslag att staten skall betala en viss minimipension — säg 15 kr. i månaden — till hvarje person, oafsedt samhällsställning, som uppnått, låt oss säga 65 års ålder. De två hufvudförtjänsterna hos detta förslag äro dess enkelhet och den klara skillnad, som det uppdrager mellan pension och någon form af fattigunderstöd. Ty en pension, som gifves till alla, utan någon annan kvalifikation än den af ålder, kan icke med rätt anses som en fattigstämpel, ej häller kan en sådan plan förorsaka några af de administrativa svårigheter, som åtfölja alla förslag, baserade på kontributioner. Andra planer må uppmuntra till sparsamhet och må erbjuda värdefulla lättnader för bemödanden att sörja för framtiden, men denna plan allena når de klasser, hvilka äro mest i behof af understöd. De, som omsorgsfullt studerat alla andra förslag, hafva kommit till bestämd öfvertygelse om detta förslags öfverlägsenhet.

Kan det i Tyskland och Danmark gå för sig att vid en viss ålder pensionera alla arbetare och med dem likställda personer, därigenom att, som i det förra landet, ålägga arbetarna (1/4 af befolkningen) och arbetsgifvarna att därtill hufvudsakligen bidraga eller, som i det senare, genom att staten och kommunen i lika mån deltaga, så bör, anse motionärerna, det ock kunna gå för sig att pensionera *alla* statsmedborgare, som uppnå en viss ålder. Det bör väl rimligtvis möta mindre svårigheter att tvinga de mera bemedlade klasserna att äfven pensionera sig själfva än att tvinga dem att bidraga till de obemedlades pensionering utan någon motsvarande förmån för egen del.

Men de oerhörda kostnaderna? Vi ha i vårt land några tiotusentals rika och välbergade, några hundratusental utfattiga och resten mindre bemedlade, af hvilka de sistnämda i de flesta fall under sin krafts dagar ha någon åldrig anförvandt att försörja och torde därför finna det fördelaktigt att offra åtskilligt på en ålderdomsförsäkring.

Men de, som ha pension af publika eller enskilda kassor? Ja, dessa äro de enda, som man skulle kunna utesluta från pensionsförslaget, men någon sådan inskränkning göres icke, ty utredningen bör omfatta pensionering för hela svenska folket, enär alla skola bidraga till densamma. Pensionen bör ej få sken af fattighjälp. Så erinras om våra lifsmedelstullar, som böra användas för ålderdomspensionen, hvilken, då den gäller för alla medborgare och medborgarinnor, också bör få bidrag i form af personlig skatt. Mantalspänningarna böra anslås därtill och höjas till minst respektive 1 och 2 kronor. Brännvinsmedlen och ölskatten få fylla den möjliga bristen.

Det är gifvet att motionärerna bestämdt betona att anslaget till pensionsfonden skall fortfarande utgå med 1,400,000 kr. och att arbetareförsäkringsfonden bör användas som grundfond. De direkta skatterna som måste ersätta till pensioner utgående indirekta komma att progressivt träffa dem, som förmå mest, men de stora bolagen komma här i en naturlig undantagsställning — och de få ju inte häller några pensioner.

Det faller af sig själft att fattigvårdsbördan skulle bli betydligt lättare; den skulle redan nu nedgå från 15 à 16 millioner med en 10 à 12 millioner. Den kommunala beskattningens ofta öfverklagade ojämnhet, som äfven erkänts af riksdagen, skulle i hvad den rör fattigvården till största delen öfvervinnas genom en allmän ålderdomspensionering.

Motionärerna föreslå alltså, att riksdagen i skrifvelse till k. m:t behagade anhålla, att k. m:t täcktes på här anförda grunder låta utreda och för riksdagen framlägga förslag till ålderdomspensionering af alla rikets invånare, som uppnått en viss ålder.

Undertecknarna äro, utom hr Forssell, S. J. Enander, R. Ekholm, S. H. Kvarnzelius, Johan Olofsson i Digernäs, Carl Jansson i Edsbäcken, Robert Johansson, J. E. Granlund, L. G. Bromé, A. Thylander, Oscar Berg, Gust. Österberg, C. Wallentin, P. Hörnstén, And. Sterner, D. Holmgren, J. E. Eriksson i Alberga, W. Johansson i Öja och Oscar Eklund.

Det har ju sitt stora intresse, att motionen icke undertecknats af socialdemokraterna. De framlade en egen motion i frågan samma dag som hr Forssell väckte sin, och enligt hvad vi erfarit skall det vara den senares omfattning, som icke tilltalat de speciella arbetarerepresentanterna. Hvarför? Ja, man har sagt oss, att "det hjärta, som omfattar både millionären och trashanken" är för stort.

Och så skola vi behålla "fattigstämpeln" . . .

Det intresserar nog oss litet hvar också att se hvad Sveriges arbetare säga om de olika förslagen — och hvad folket i sin helhet säger.

K. E.

Ett egendomligt sätt att mäta hafvets djup utan användande af sänklod eller annan materiel förbindelse med hafsbotten har den norske ingeniören Berggraf uppfunnit. Han sänder ljudvågor lodrätt ned i vattnet och mäter den tid, som de behöfva för att, reflekterade från hafsbotten, nå tillbaka upp till ytan. Då ljudets hastighet i vattnet är en känd storhet, är det genom en enkel räkneoperation man får veta längden af den genomlupna sträckan, och hälften af denna är hafsdjupet. Så t. ex. motsvarar en tid af 4 sekunder mellan ljudets afsändande och återkomst ett vattendjup af 2,400 meter. Apparaten består af tre delar, afsändaren, mottagaren och tidmätaren.